

VÄLKOMMEN
ATT DELTA!

Seminarieprogram FOR

Trädgårdsmässan Nordiska Trädgårdar på Stockholmsmässan 22-25 mars 2018

NORDISKA
TRÄDGÅRDAR

Torsdag 22 mars 9.10-12.30

Gravanordningar – en kulturskatt med grön utvecklingspotential

VILKA VÄXTER PASSAR till återlämnade bevarandevärda gravanordningar som församlingar förvaltar? I vården av kyrkogårdars kulturmiljöer behöver vi mer kunskap om växters ursprung och användning för att bättre harmoniera i tid och rum med äldre gravanordningar.

Vi behöver även inspiration till nya växtkompositioner. Hur tänker vi om våra kommande gravplatser och hur tänker några trädgårdspersonligheter om sina? Kulturhistoria är en pågående process. Genom att tänka efter före blir vi delaktiga i utvecklingen av den gröna kulturskatten på våra begravningsplatser.

Moderator: Eva Grönwall, kyrkogårdskonsulent
Seminarier görs i samarbete med Svenska kyrkans arbetsgivarorganisation

- 09.10** Välkommen och inledning
09.20 Gravanordningar – ett historiskt perspektiv, Anna Andreasson Sjögren, trädgårdsantikvarie och -arkolog, ArchaeoGarden
10.00 Fika med smörgås
10.30 Rätt växt till rätt sten – att välja äldre växtmaterial till gravplanteringar, Henrik Morin, konsult, POM
11.10 Ny askgravplats på Kvastekulla griftegård i Partille, Peter Korn, Klinta Trädgård
11.50 Här vill jag vila – en personlig betraktelse, Tina Westerlund, lärare och forskare, Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet
12.05 Här vill jag vila – en personlig betraktelse, Gunnel Carlson, trädgårdsjournalist, Trädgårdsriket
12.20 Sammanfattning och frågor
12.30 Avslutning

HENRIK MORIN

Torsdag 22 mars 13.20-16.50

Skötsel av historiska trädgårdar – häckar och prydnadsväxter

SKÖTSEL AV HISTORISKA TRÄDGÅRDAR är en viktig del av förvaltandet av vårt gröna kulturarv. Det nationella projektet, *Utvecklande skötsel i kulturhistoriskt värdefulla parker och trädgårdar*, lyfter trädgårdens hantverk som immateriellt kulturarv. Ett samarbetsprojekt mellan Hantverkslaboratoriet vid Göteborgs universitet, Riksantikvarieämbetet och länsstyrelser, som pågått under åren 2015-2017, med inriktning på skötsel av gräs, grus, fruktträd, häckar och prydnadsväxter.

Projektet har dokumenterat god praktik och prövat gamla och utvecklat nya skötseltekniker. Allt för att sprida kunskapen och öka den antikvariska medvetenheten hos alla som arbetar med detta. Historiska trädgårdar har använts som laboratorier för att väcka frågor och utveckla skötselmetoder.

Årets seminarium handlar om skötsel av häckar och prydnadsplanteringar och erfarenheter av detta. Aktuell kunskap för alla intresserade av historiska trädgårdsmiljöer.

- 13.20** Välkommen och inledning
13.30 Projekt Utvecklande skötsel, Tina Westerlund och Joakim Seiler, projektledare
13.40 Klippt och skuret – skötsel av lövfällande häckar i historiska trädgårdar, Sara Utter, trädgårdsmästare och Maria Nyman-Nilsson, landskapsarkitekt, Fredriksdal museer och trädgårdar
14.40 Fika
15.10 Granhäcken – en tät grön vägg eller en försummad rishög, Hans Nilsson, trädgårdsmästare, Bergjanska trädgården och Tina Westerlund
15.50 Skötsel av blommande planteringar i historisk miljö, Tina Westerlund, projektledare, lärare och forskare, Institutionen för kulturvård, Göteborgs universitet
16.30 Sammanfattning, diskussion och frågor
16.50 Avslutning

Moderator: Joakim Seiler, projektledare, chefsträdgårdsmästare, Gunnebo Slott.
Seminarier görs i samarbete med nätverket Swedish Society of Public Parks and Gardens, SSPPG

TINA WESTERLUND

Torsdag 22 mars 13.10-16.30

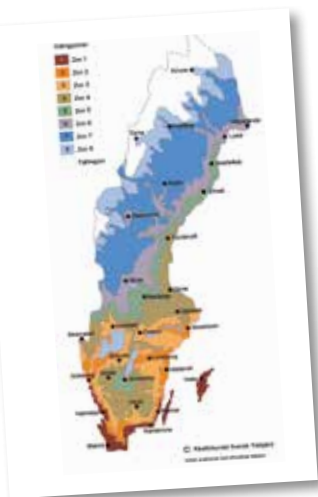
Växtanvändning i ett föränderligt klimat – kan vi lita på zonkartan?

ÄR VÄXTERNA DU PLANERAT in lämpliga för platsen? Har de möjlighet att etablera sig och utvecklas på ett bra sätt? Är de överhuvudtaget härdiga? Med hjälp av Riksförbundet Svensk Trädgårds zonkarta och zongivelsen för vedartade växter får man vägledning. Men kan man lita på dessa när klimatet förändras?

Växter som tidigare ansågs ha god härdighet kan nu få frostsador samtidigt som andra med sämre härdighetsangivelse klarar sig allt längre norrut. Hur hänger klimatanpassning och härdighet ihop och vad kan vi själva påverka för att öka växternas överlevnad när klimatet förändras? Och vad är det egentligen som händer med klimatet? Med mer kunskap är det lättare att förhålla sig till zongivelsen och växters härdighet. Detta är nödvändig kunskap för alla som i dag använder zonkartan som ett redskap i sina rekommendationer för vedartat växtmaterial.

Moderator: Miriam Dovrén, plantskolist, Nya Eriksbo Plantskola AB, Köping
Seminarier görs i samarbete med Riksförbundet Svensk Trädgård

- 13.10** Välkommen och inledning, Inger Ekrem, förbundsdirektör, Riksförbundet Svensk Trädgård och Miriam Dovrén
13.20 Klimat i förändring – hur påverkas Sverige? Gustav Strandberg, klimatforskare, Sveriges Meteorologiska och Hydrologiska Institut, SMHI
13.50 Växters klimatanpassningar och härdighet – vad styr överlevnaden? Tomas Lagerström, landskapsarkitekt och växtutvecklare, Gröna Råd Växtkonsulter AB
14.50 Fika
15.10 Jordblandningar för et endret klima Trond Knapp Haraldsen, seniorforsker, NIBIO, Norsk institutt for bioøkonomi, Ås, Norge. **Trond föreläser på norska.** Haraldsen forskar på jord till anlagda grönytor med inriktning på användning av organiskt avfall. Han har doktorerat på vattentransport och gasutbyte i jord. Klimatförhållanden i Norge har många paralleller med de förändringar vi ser och kan förvänta oss för våra trädgårdsväxter här i Sverige.
16.10 Kan vi lita på zonkartan – rätt zongivelser på växterna? Tomas Lagerström
16.20 Sammanfattning, diskussion och frågor
16.30 Avslutning

PETER KORN

PETER KORN

JAMES HITCHMOUGH

PETER KORN

PETER KORN

PETER KORN

Naturen som förebild för offentliga grönytor

STADENS OLIKA VÄXTMILJÖER har sina motsvarigheter i naturen. Med växtekologisk kunskap ökar förutsättningarna att anlägga fungerande och vackra planteringar och grönytor även i besvärliga och utsatta lägen. Målet är ekologiskt och ekonomiskt hållbara anläggningar till glädje för många.

James Hitchmough och *Peter Korn* arbetar båda med naturen som förebild när de planerar och anlägger sina perenna planteringar. Den ena är välkänd och etablerad i England och den andra i Sverige. Förmiddagens seminarium ägnas den torra ståndorten som stäppen och ängen. På eftermiddagen är den våtare ståndorten i fokus i form av regnbäddar och dagvattenhantering. Växtmiljöer som sätter yrkeskickligheten på prov.

Gå på
båda seminarierna
till paketpris
2 090 kr

James Hitchmough är chef och professor i hortikulturell ekologi på universitetet i Sheffield. Han har specialiserat sig på örtartade växtsamhällens ekologi och dess applicering, design och förvaltning i offentliga grönytor. För att få hållbara och fungerande anläggningar som även attraherar medborgarna. Hans kanske mest kända projekt är ängarna i The Olympic Park, som anlades till OS i London 2012. Meritlistan är lång, kunskapen välgrundad och praktiskt förankrad. **James föreläser på engelska.**

Peter Korn är en praktiker med ett stort intresse för växter och deras anpassningar. Det är naturen som är hans största inspirationskälla när han planerar privata och offentliga miljöer. Planteringar med Peters speciella signum börjar dyka upp över hela landet. Växtmaterialet väljs med omsorg och växtbäddarna grusas – allt för att ge växterna det de vill ha. Peter arbetar på Klinta Trädgård och föreläser om naturalistiska planteringar på Sveriges lantbruksuniversitet i Alnarp.

Fredag 23 mars 9.10–12.20

Stäpp och äng – med naturen som förebild

- 09.10 Välkommen och inledning
- 09.20 Colourful meadows – both designed and meadows like in nature, *James Hitchmough*
- 10.00 Fika med smörgås
- 10.30 Växtval för stäpp och ängsplanteringar, *Peter Korn*
- 11.30 The development and values of public meadows*, *James Hitchmough*
- 12.10 Sammanfattning och frågor
- 12.20 Avslutning

*There are many ways to develop meadows as a landscape form, from working with the existing to complete construction from scratch, either by sowing seed or mixing seeding and planting. James will explain how his work as sought to develop techniques that maximise the control that can be initially at least exerted over the resulting composition of meadows. He will also look at how people respond to meadows emotionally, and how understanding of this can improve public perception of vegetation types that might sometimes be perceived as messy.

Fredag 23 mars 13.30–16.30

Regnbäddar – med naturen som förebild

- 13.30 Välkommen och inledning
- 13.40 The wet habitat – plants for a successful urban rain garden, *James Hitchmough*
- 14.20 Anlägga regnbädd i offentlig miljö, *Peter Korn*
- 15.20 Fika
- 15.40 The rain beds development and values*, *James Hitchmough*
- 16.20 Sammanfattning och frågor
- 16.30 Avslutning

*James has worked on a number of projects in which he has designed rain gardens and other passive water management approaches. He will look at how functional needs can be met whilst at the same time produce vegetation that is very beautiful to look at and valuable for providing food and habitat to native animals.

Moderator på båda seminarierna: *Trädgårdsingenjör Jenny Nilsson, Pantersnigeln Trädgårdskonsult*
Seminarierna görs i samarbete med Klinta Trädgård

Anmälan

Ni anmäler er via www.for.se senast 4 mars. Fyll i alla uppgifter som namn, företag/organisation, e-post och mobilnummer och faktureringsadress med ref. nr om det krävs av er arbetsgivare. Faktura och biljettkod till mässan skickas till er e-post. Anmälan är bindande. Vid återbud före den 4 mars debiteras halva avgiften, därefter hela avgiften. Platsen kan överlåtas till annan deltagare från företaget/organisationen. **Vi reserverar oss för eventuella förändringar i seminarieprogrammet.**

Seminariekostnad

Varje seminarium kostar 1 290 kr. Studentpriset är 990 kr. Fika under pausen och inträde till mässan ingår. Paketpris för båda seminarierna på fredagen är 2 090 kr. **Ingen moms debiteras** eftersom FOR är momsbefriad.

Information

www.for.se och www.tradgardsmassan.se

Frågor

lise-lotte.bjorkman@for.se
070-293 30 85

Fritidsodlingens Riksorganisation, FOR, är medarrangör av Nordiska Trädgårdar, som anordnas av Stockholmsmässan. FOR ordnar rådgivningsgatan, de öppna föredragen samt de yrkesinriktade seminarierna under mässan. **Rådgivningsgatan** är samlingsplatsen för sällskap, föreningar och organisationer vilka alla har anknytning till fritidsodlingen i landet. Här finns kunskap och engagemang och svar på era trädgårdsfrågor. **De öppna föredragen** är korta, kostnadsfria föredrag som pågår under mässans fyra dagar på tre olika scener. Föredragen bjuder på det mesta inom trädgård som växter, odling, mat, böcker, utnämningar och prisutdelningar m.m.

Utställare på trädgårdsmässan kommer från olika verksamhets- och produktionsområden och finns i två hallar. **Idéträdgårdarna och balkongerna** är två av mässans kreativa höjdpunkter med massor av inspiration. Mässans tema – **Mixa och Maxa** – är den gemensamma röda tråden.